

החלטת הפצ"ר באשר לאירועים חריגים שאירעו במבצע "צוק איתן"

עדכון מספר 3

בהתאם למדיניות צה"ל לנהוג בשקיפות בתהליך הבדיקה והחקירה של אירועים חריגים שנטען שאירעו במהלך מבצע "צוק איתן" (8 ביולי 2014 – 26 באוגוסט 2014) ובהמשך לעדכונים קודמים בנושא, הותר לפרסום מידע נוסף לעניין החלטות שקיבל הפרקליט הצבאי הראשי בשורה של אירועים פרטניים.

הפרקליטות הצבאית ממשיכה לקבל תלונות הנוגעות להתרחשות לכאורה של אירועים חריגים במבצע. רבות מן התלונות מוגשות בשם פלסטינים תושבי רצועת עזה, או על-ידי ארגונים לא-ממשלתיים – ישראלים, פלסטינים, או בין-לאומיים. כן פועלת הפרקליטות הצבאית על-מנת לזהות אירועים המצריכים בדיקה או חקירה. כל מידע או תלונה המצביעים על התנהגות פסולה לכאורה עוברים בחינה ראשונית במטרה להעריך את מהימנותם ואם הם קונקרטיים דיים. היה ונמצא שהם מהימנים על פניהם וקונקרטיים דיים, הם מועברים לפרקליט הצבאי הראשי לשם קבלת החלטה- אם לפתוח בחקירה פלילית או להעביר את המקרה הנטען למנגנון הבירור המטכ"לי לצורך בדיקה עובדתית.

כפי שפורסם בעבר, ראש המטה הכללי הקודם, רב-אלוף בנימין (בני) גנץ, הורה בעיצומו של המבצע כי מנגנון בירור מטכ"לי, בראשות אלוף, יבחן אירועים חריגים שאירעו במהלך המבצע. המשימה של מנגנון הבירור המטכ"לי היא איסוף נתונים וחומרים רלוונטיים ובירור עובדות לגבי אירועים חריגים שאירעו לכאורה במהלך המבצע, זאת על-מנת לספק לפרקליט הצבאי הראשי מידע מלא ככל הניתן שיאפשר לו להחליט אם יש בסיס לפתוח בחקירה פלילית, וכן לצורך הפקת לקחים מבצעיים ומתן המלצות שיסייעו למנוע אירועים חריגים בעתיד. לאחרונה

מונה לעמוד בראש מנגנון הבירור המטכ"לי אלוף (מיל') יצחק איתן, שמחליף בתפקיד זה את אלוף נועם תיבון.

עד כה הועברו לבירור על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי טענות ביחס ללמעלה מ-120 אירועים. מתוכם, 65 אירועים כבר נבחנו והופנו לפרקליט הצבאי הראשי לשם קבלת החלטה. מתוך אירועים אלו, ביחס לשישה אירועים הוחלט על-ידי הפרקליט הצבאי הראשי על פתיחה בחקירה פלילית. חקירות אלה עודן מתנהלות או שהושלמו וממצאיהן הועברו לבחינת הפרקליט הצבאי הראשי. ביחס ל-17 אירועים נוספים החליט הפרקליט הצבאי הראשי על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית, לאחר שעייין בממצאים ובחומרים שנאספו על-ידי המנגנון ולא מצא שיש בפעילותם של כוחות צה"ל המעורבים כדי לעורר חשד סביר לביצוע עבירה פלילית. לצד זאת, ביחס לחלק מאירועים אלו מצא הפרקליט הצבאי הראשי לנכון להמליץ על הפקת לקחים מבצעיים שונים. ביחס לאירועים מסוימים שהוחלט על סיום הטיפול בעניינם, נמצא כי לא זוהתה מעורבות כלשהי של כוחות צה"ל באירוע. ביחס לחלק מן האירועים שנבחנו והופנו אליו, סבר הפרקליט הצבאי הראשי כי דרוש לו מידע נוסף לשם קבלת החלטה ולכן הוחזרו אירועים אלו למנגנון לשם השלמת נתונים. עשרות אירועים נוספים עודם מצויים בשלבי בדיקה על-ידי המנגנון וממצאיהם צפויים להתקבל בהמשך.

בנוסף, בעקבות טענות שהקימו על-פניהן חשד סביר לביצוע עבירה פלילית ללא צורך בבירור על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הורה עד כה הפרקליט הצבאי הראשי על פתיחה בחקירה פלילית ביחס ל-13 אירועים. מתוך החקירות הפליליות הללו, החליט הפרקליט הצבאי הראשי על סגירתן של שתיים ללא נקיטה בצעדים פליליים או משמעותיים כלשהם, כפי שיפורט להלן. יתר החקירות עודן מתנהלות או שהושלמו וממצאיהן הועברו לבחינת הפרקליט הצבאי הראשי.

יום חמישי, כ"ח באדר תשע"ה
21: 15 19/03/2014

כלל החקירות הפליליות מתנהלות באופן יסודי ויעיל על-ידי צוות חקירה מיוחד שהוקם במשטרה הצבאית החוקרת כדי לחקור אירועים שהתרחשו לכאורה במבצע "צוק איתן". צוות זה גבה עד כה עדויות מחיילים וממפקדים רבים וכן גבה את עדותם של מספר לא מבוטל של פלסטינים תושבי רצועת עזה שהיו עדים לחלק מהאירועים הללו.

ביחס לאירועים לגביהם התקבלו פניות כתובות, נשלחה תשובה לארגון או לפרט שפנה.

לוט- מידע שהותר לפרסום בנוגע להחלטות נוספות שקיבל הפרקליט הצבאי הראשי ביחס לאירועים פרטניים.

דיווח דו"ח: 03-6080202/3/4

דובר צה"ל – בכל מקום ובכל זמן

נציגות פיקוד הצפון 04-6979329/115 | נציגות פיקוד הדרום 08-9902868/7 | מדור כתבים צבאיים 03-6080214 | תקשורת בין לאומית 02-5485800
נציגות פיקוד המרכז 02-5305027 | נציגות פיקוד העורף 08-9783998 | תחום הסרטה 03-6080536/547 | מטה ענף תקשורת 03-6080233

www.idf.il • twitter.com/idfonline • facebook.com/tzahalonline

אירועים שנבחנו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי ואשר הפרקליט הצבאי הראשי החליט על סגירתם

1. טענה בדבר מותם של בני משפחת אבו עיטה בתל אלזעתר (24 ביולי 2014)

בפרסומים בתקשורת וכן בפניות של ארגוני זכויות אדם שהועברו לפרקליטות הצבאית, עלו טענות כי בתאריך 24 ביולי 2014, במסגרת תקיפה מהאוויר של בית משפחת אלעג'רמי בתל אלזעתר, נהרגו חמישה אזרחים בני משפחת אבו עיטה ששהו במבנה סמוך. בעקבות כך, בהתאם למדיניות החקירות של הפרקליט הצבאי הראשי, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי.

מהממצאים העובדתיים שנאספו על ידי המנגנון והוצגו לפרקליט הצבאי הראשי, עולה כי במועד האמור הותקף מחסן אמצעי-לחימה בביתו של פעיל צבאי בכיר בארגון הטרור חמא"ס, אחמד אלעג'רמי. טרם תקיפת המחסן, העביר צה"ל מספר אזהרות טלפוניות מפורטות בהן התבקשו תושבי המבנה שבו היה מחסן אמצעי-הלחימה ותושבי מספר מבנים סמוכים שהיו צפויים להיפגע כתוצאה מהתקיפה, להתפנות מביתם. כמו כן, בוצע ירי אזהרה לגג המבנה שבו היה מחסן אמצעי-הלחימה ולגג מבנה סמוך שצפוי היה להיפגע באופן משמעותי כתוצאה מהתקיפה, כחלק מנוהל "הקש בגג". במהלך פרק זמן זה, נחזו אנשים רבים עוזבים את המבנים האלו. התקיפה בוצעה לאחר שהתבססה הערכה כי במבנה שנתקף ובמבנים סמוכים לא צפויים להיפגע אזרחים כתוצאה מהתקיפה.

בפועל, נמצא כי כתוצאה מהתקיפה נהרגו חמישה אזרחים בני משפחת אבו עיטה ונפצעו אחרים. לא התברר עד תום האם ההרוגים שהו במבנה סמוך שפינויו

התבקש באופן ספציפי, או במבנה סמוך אחר שנפגע באופן משמעותי יותר מאשר נצפה מראש.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הפרקליט הצבאי הראשי מצא כי הליכי תקיפת המטרה עלו בקנה אחד עם הוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. ההחלטה על התקיפה התקבלה על-ידי הגורמים המוסמכים לכך והתקיפה כוונה נגד מטרה צבאית מובהקת – מחסן אמצעי-לחימה. התקיפה עלתה בקנה אחד עם עקרון המידתיות, שכן בעת קבלת ההחלטה על התקיפה הוערך כי לא ייפגעו אזרחים כתוצאה ממנה וכי היקף הנזק האגבי הצפוי לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי שהיה צפוי להתקבל ממנה, ונראה כי הערכה זו לא הייתה בלתי-סבירה בנסיבות העניין. כמו כן, התקיפה בוצעה לאחר שננקטו שורה של אמצעי זהירות, שתכליתם צמצום הפגיעה באזרחים. בין היתר, ניתנה אזהרה ממוקדת ליושבי המבנים שהיו צפויים להיפגע מהתקיפה ואף נערכה תצפית אווירית רצופה על ההתרחשות כדי לוודא פינוי.

על רקע האמור, לא מצא הפרקליט הצבאי הראשי כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

2. טענה בדבר פגיעות בבית ספר באל-בוריג' ובבית ספר של אונר"א בנוציראת (25 ביולי 2014)

בדיווח מבצעי שהתקבל בפרקליטות הצבאית, עלה כי בתאריך 25 ביולי 2014, כוחות צה"ל פגעו בבית ספר באל-בוריג' ובבית ספר של אונר"א בנוציראת (בדיווח הראשוני נטען כי כתוצאה מאחת מהתקיפות נפצעו חמישה אזרחים, אך בדיווח מאוחר יותר עלה כי לא נפגעו אנשים באירוע). בעקבות כך ובהתאם למדיניות

החקירות של הפרקליט הצבאי הראשי, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבריור המטכ"לי.

מהממצאים העובדתיים שנאספו על-ידי מנגנון הבריור המטכ"לי והוצגו לפרקליט הצבאי הראשי, עולה כי ראשית האירוע במתקפה שבוצעה בתאריך 25 ביולי 2014 נגד כוחות צה"ל ברצועת עזה ששהו בשטח ממזרח לאל-בוריג', באמצעות פצצות מרגמה וירי טילים נגד טנקים (נ"ט). באירוע נהרג סמל-ראשון גיא לוי ז"ל ונפצע חייל נוסף. במקביל לירי זה, בוצע ירי תלול מסלול גם לעבר כוחות נוספים ששהו בגזרה, לרבות ירי שפגע במדויק במבנה בו שהתה אחת ממחלקות החטיבה. במערכות טכנולוגיות של צה"ל אותר בזמן אמת כי הירי התבצע משני אזורים – ירי מרגמות וטילים נגד טנקים מאזור אל-בוריג', בסמוך מאוד לבית ספר, וירי מרגמות מאזור נוציראת, בסמוך לבית ספר של אונר"א וכן בצמוד (מרחק מטרים ספורים) למרכז של אונר"א הנותן שירותי תברואה, סעד, רווחה, חלוקת מזון ותעסוקה. אזור זה, שברגיל משמש כמתחם מגורים, היה ידוע לכוחות צה"ל כמרכז פעילות לחימה של ארגוני הטרור חמא"ס והג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני במהלך המבצע.

בניסיון לעצור את המתקפה ולשתק את הירי, כוחות צה"ל ביצעו ירי טנקים ממוקד לעבר נקודות מהן זוהה כי בוצע ירי בקרבת בית הספר באל-בוריג', תוך שהם נזהרים שלא לפגוע בבית הספר עצמו. ככל הנראה, כתוצאה מאחד הפגזים שנורו נפגעה חומת בית הספר (אך לא נפלו פגזים בתוך בית הספר). כאמור, בדיווח מאוחר לא נטען כי אזרח כלשהו נפגע מהירי.

במקביל, הפעיל צה"ל באזור נוציראת מספר פעמים אש אווירית מדויקת לעבר אנשים שזוהו כמי שהשתתפו באופן ישיר בירי תלול המסלול הנ"ל לעבר כוחות צה"ל. ככל הנראה, כתוצאה מאחד ממקרי הירי שבוצע לעבר מחבל שהיה במרחק

כמה עשרות מטרים מבית הספר של אונר"א בנוציראת, נפגעה חומת בית הספר (אך לא בוצע ירי כלשהו לתוך בית הספר). כאמור, בדיווח מאוחר לא נטען כי אזרח כלשהו נפגע מהירי.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הפרקליט הצבאי הראשי מצא כי הליכי התקיפות עלו בקנה אחד עם הוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. ההחלטות על התקיפות התקבלו על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. התקיפות כוונו נגד יעדים חוקיים – פעילים צבאיים שהשתתפו בלחימה באופן ישיר וירו לעבר כוחות צה"ל. התקיפות עלו בקנה אחד עם עקרון המידתיות, שכן בעת קבלת ההחלטות עליהן הוערך כי הנזק האגבי הצפוי לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי שהיה צפוי להתקבל מהן. כמו כן, התקיפות בוצעו תוך שנקטו אמצעים לצמצום הפגיעה באזרחים ובאתרי אונר"א שהכוחות היו מודעים לקיומם, על אף מה שנראה כניסיון של גורמי טרור לנצלם לצורך ביצוע ירי לעבר כוחות צה"ל.

על רקע האמור, לא מצא הפרקליט הצבאי הראשי כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה הפרקליט הצבאי הראשי על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

3. טענה בדבר מותם של 31 אנשים מפגיעות בבית משפחת אל-סלק ובסביבתו בשג'עיה (30 ביולי 2014) –

בפרסומים בכלי תקשורת השונים נטען כי בתאריך 30 ביולי 2014 כוחות צה"ל פגעו באנשים ששהו במתחם השוק בשג'עיה בזמן הפסקת אש וכי כתוצאה מהתקיפות נהרגו בין 15 ל-17 אנשים, ובכללם ילדים, אנשי כוחות הצלה

ועיתונאים. בעקבות כך ובהתאם למדיניות החקירות של הפרקליט הצבאי הראשי, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הביורור המטכ"לי.

לאחר העברת המקרה לבחינת מנגנון הביורור המטכ"לי, הועברה לפרקליטות הצבאית פנייה של ארגון זכויות אדם, ממנה עולה תיאור שונה של אותו אירוע. לפי האמור בפנייה, האירוע התרחש במקום המצוי במרחק של כ-150 מטרים מהשוק בשג'יעיה, ולא בשוק עצמו. לפי הנטען, האירוע החל בפגיעת פגז באזרחים בני משפחת אל-סלק ששהו על גג ביתם, דבר שהוביל למותם של שבעה מבני המשפחה. בעקבות הפגיעה, החלו להתקהל במתחם פתוח הצמוד לבית המשפחה אנשים רבים, בהם פרמדיקים, אנשי עיתונות ואחרים. במהלך ההתקהלות, פגעו במקום שני פגזים נוספים שהובילו למותם של 21 מהנוכחים במקום. כמו כן, נטען שכתוצאה מפגיעת פגזים נוספים נהרגו גם אדם ששהה בבית סמוך ושני אנשים השייכים למערך ההגנה האזרחית של ארגון הטרור חמא"ס. בסך הכל, לפי הנטען, נהרגו באירוע 31 אנשים. עוד נטען כי בסך הכל נורו באירוע 16 פגזים למרחב. מהממצאים העובדתיים שנאספו על ידי המנגנון והוצגו לפרקליט הצבאי הראשי, עלה כי ראשית האירוע בשעה 10:16 לערך, אז בוצע ירי טיל נגד טנקים (ני"ט) לעבר כוחות של צה"ל שפעלו בשטח פתוח בפאתי שכונת שג'יעיה. מיד לאחר ירי טיל הנ"ט, החל להתבצע ירי מאסיבי ומתמשך של פצצות מרגמה מתוך השטח הבנוי בשכונה לעבר הכוחות. כתוצאה מהירי נפגע חייל צה"ל ושאר החיילים במקום היו בסיכון ממשי, ולאור אופן הפעלת האש והסיטואציה בה היה נתונים הכוחות (לרבות טנק שלא יכול היה לזוז ממקומו עקב תקלה), הערכת המפקדים בשטח הייתה כי ייתכן שבחסות האש ייעשה ניסיון לחטוף חייל. במהלך הירי לעבר הכוחות, זוהו חמש נקודות בשטח הבנוי מהן התבצע ירי לעבר כוחות צה"ל. אף על פי כן, כוחות צה"ל לא השיבו באש לעבר מקורות האש, בשל מיקומם בקרבה ל"אתרים רגישים" (בצה"ל, "אתרים רגישים" הם אתרים אזרחיים הזכאים

להגנה מיוחדת מתקיפה תחת דיני הלחימה (כמו מתקני רפואה), וכן אתרים אזרחיים אחרים שיש לנהוג בהם בתשומת לב מיוחדת מסיבות של מדיניות, גם אם אין חובה משפטית לעשות כן (כמו בתי ספר); אתרים כאלו מזוהים מראש ומסומנים במערכות המבצעיות של צה"ל.

בשעה 16:40 לערך, משנמשך ירי המרגמות לעבר כוחות צה"ל, ביצעו הכוחות, מספר פעמים, ירי למיסוך עשן לטובת הסתרתם והפסקת ירי המרגמות לעברם. בשעה 17:00 לערך, לאחר שירי המרגמות לעבר הכוחות מהשטח הבנוי נמשך, תוך המשך הסיכון לחייהם, עלה בידי הכוחות לאתר שני מקורות ירי נוספים, מהם בוצע רוב הירי לעבר הכוחות באותו זמן. לאחר שעלה שאחת מהנקודות מרוחקת מרחק מספיק מ"אתרים רגישים" הוחלט לבצע ירי מוגבל לעברה, של חמישה פגזי מרגמה, במטרה להפסיק את הירי לעבר הכוחות. הירי בוצע באמצעות מרגמות, לאחר שנמצא כי אין חלופה זמינה אחרת לביצוע הירי, לרבות חלופה אווירית, שצפויה להשיג את התכלית המבצעית הדרושה. בהקשר זה, נשקלה גם האפשרות לביצוע ירי ארטילרי של פגזי 155 מ"מ נפיצים, על-מנת לתת מענה לאיום הנשקף לכוחות. חלופה זו נדחתה, בשל ההערכה כי הנזק האגבי הצפוי כתוצאה מירי המרגמות יהיה מצומצם יותר.

בחלוף כ-18 דקות מירי המרגמות הראשון שבוצע על-ידי כוחותינו לעבר מקור האש, ולאחר שהאש מנקודה זו לא חדלה, הוחלט לבצע ירי נוסף של עשרה פגזי מרגמה לעבר מקור האש. לאחר ירי זה, פסק ירי המרגמות לעבר כוחות צה"ל. רק כארבעים דקות לאחר ביצוע הירי האמור, התקבל בצה"ל דיווח על פגיעה באזרחים במרחב.

עוד עלה מתוך הממצאים כי הכוחות העריכו בזמן האירוע שהסיכוי שייפגעו אזרחים מהירי הוא קטן. ראשית, לפני תחילת התמרון הקרקעי במרחב שגיעה בוצעה אזהרת אוכלוסייה נרחבת, שבהתאם למידע שהיה בידי הכוחות הובילה לפינוי הרוב המוחלט של האוכלוסייה האזרחית מאותו תא שטח. אזהרת אוכלוסייה נוספת בוצעה יומיים לפני האירוע, בתאריך 28 ביולי, על-מנת לשמור על האוכלוסייה האזרחית רחוקה מאזור הלחימה. בנוסף, בסריקות אוויריות שוטפות שבוצעו במרחב בתקופה שקדמה לאירוע, לא זוהתה תנועת אזרחים ברחובות ובאזורים פתוחים בשכונה – היכן שהסיכון להיפגע מירי מרגמות הוא ככלל גדול יותר מאשר בתוך מבנה. בזמן אמת, לא עמדו לרשות הכוחות אמצעי תצפית אוויריים זמינים. כך, גם אם לא נשללה לגמרי נוכחות אזרחים בשכונה, נוכח ההערכה שמרבית האוכלוסייה התפנתה ושלא נצפו תושבים ברחובות בתקופה שקדמה לאירוע, ההבנה הייתה שהסיכוי שייפגעו כתוצאה מהירי המוגבל הוא קטן.

בדיעבד, מהצלבה של פעילות הכוחות עם הנטען בתלונות שקיבל הפרקליט הצבאי הראשי, ניתן להסיק כי, ככל הנראה, אחד הפגזים ממקבץ הירי הראשון שביצעו כוחות צה"ל פגע בגג הבית של משפחת אל-סלק וגרם למותם של שבעה מבני המשפחה בעת ששהו על גג הבית; ושני פגזים ממקבץ הירי השני שביצעו כוחות צה"ל פגעו באנשים שהתקהלו בסמוך לבית אל-סלק בעקבות הפגיעה הראשונה. בצד זאת, לא נשללה האפשרות כי הפגיעה באזרחים במהלך האירוע, אירעה כתוצאה מירי כושל של ארגוני הטרור הפלסטינים, לאור היקף ירי המרגמות הנרחב מצידם מאזור זה במהלך האירוע.

מעבר לאמור, מידע מודיעיני העלה כי ככל הנראה שישה מכלל ההרוגים באירוע הם פעילים צבאיים, ועל כן מספר האזרחים שנהרגו הוא נמוך מכפי שנטען.

עוד עלה מן הממצאים, כי האירוע האמור לא התרחש במהלך הפסקת אש בשגיעיה. צה"ל הודיע באופן חד-צדדי על הפסקת אש הומניטארית בין השעות 15:00 ל-19:00 באותו יום, אך הבהיר שאינה חלה במספר אזורים פרטניים בהם פעלו כוחות צה"ל באותה עת, לרבות שגיעיה (כמו גם מספר אזורים אחרים). כך נמסר בפרסומים בתקשורת ובמסרים שהועברו לצד הפלסטיני.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הפרקליט הצבאי הראשי מצא כי הירי בוצע בהתאם להוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. הירי כוון לעבר מרגמות ומפעיליהן, במטרה לנטרל אותם מהמשך ביצוע ירי מתמשך ואינטנסיבי לעבר כוחות צה"ל, אשר שם אותם תחת סכנת חיים ממשית ומיידית. טרם ביצוע הירי ובמהלכו, כוחות צה"ל פעלו בריסון ובשיקול דעת, ונקטו מספר אמצעי זהירות שנועדו למנוע או, לכל הפחות למזער, פגיעה באזרחים. תחילה נמנעו כליל מירי, ולאחר מכן ניסו להפריע לו ולהפסיקו באמצעות יצירת מסך עשן. לאחר שהירי לא הופסק, נבחנו חלופות שונות לביצוע ירי לעבר מקורות האש, ומבין החלופות הזמינות והאפקטיביות, נבחרה זו שהייתה צפויה לגרום לנזק האגבי הפחות ביותר בהשוואה לחלופות האחרות. גם אז, הירי נעשה באופן מדוד ומוגבל.

בבחינת עמידת התקיפה בעקרון המידתיות, בחן הפרקליט הצבאי הראשי את סבירות החלטת המפקד, בהתחשב במידע שעמד לפניו באותה עת, הן בנוגע לצורך המבצעי ההכרחי בהפסקת האש ונטרול הסיכון שנשקף לכוחות, והן בנוגע לצפי לפגיעה באזרחים כתוצאה מהתקיפה. הפרקליט הצבאי הראשי מצא כי באירוע התרחשו צירופי מקרים והשתלשלות דברים שמפקד צבאי לא היה אמור לצפות מראש – הפגז שגרם לפגיעה הנרחבת הראשונה בקבוצת אזרחים (בני משפחת אל-סלק) פגע בגג דווקא בעת ששהתה עליו קבוצת אזרחים (בעוד שהסיכוי של פגז

לחדור למבנה ולגרום לפגיעה דומה באזרחים שהיו שוהים בתוכו, הינו נמוך יותר); והפגיעה הנרחבת השנייה נגרמה לקבוצת אזרחים שהתקהלה מחוץ לבית אל-סלק, בעקבות הפגיעה בו קודם לכן. במועד ההחלטה על ביצוע הירי השני, לא היה ידוע לכוחות צה"ל על הפגיעה בבית משפחת אל-סלק, ולא על ההתקהלות בסמוך לבית משפחת אל-סלק בעקבות זאת. זאת, כאשר באותה עת לא פסק ירי המרגמות לעבר כוחות צה"ל, אשר העמידם בסכנה ממשית ומיידית. על רקע זה, הפרקליט הצבאי הראשי מצא כי הערכת המפקד שהיקף הנזק האגבי הצפוי לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי שהיה צפוי להתקבל מהירי, לא הייתה בלתי-סבירה בנסיבות העניין, לאור המידע שהיה בפניו באותה עת. על כן, מצא הפרקליט הצבאי הראשי כי לא נפל פגם בפעילות כוחות צה"ל באירוע, וכי אף שבסופו של דבר נגרמה בעקבות הפעולה תוצאה טראגית, אין בכך כדי להשליך בדיעבד על חוקיותה. על רקע האמור, לא מצא הפרקליט הצבאי הראשי כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה הפרקליט הצבאי הראשי על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

4. טענה בדבר פציעתם של 10 אנשים כתוצאה מפגיעה בבית ספר של אונר"א בג'באליה (ליד מסגד עומר אבן אל-חטאב) (31 ביולי 2014)

בדיווחי תקשורת שונים וכן בדיווח של UN OCHA (המשרד לתיאום עניינים הומניטאריים של האו"ם), נטען כי בתאריך 31 ביולי 2014 ירו כוחות צה"ל מספר פגזים לעבר מסגד עומר אבן אל-חטאב בג'באליה. על פי הדיווחים, רסיסים של הירי פגעו בבית ספר של אונר"א, וגרמו לפגיעה של 10 אזרחים אשר השתמשו בבית הספר כמקום מחסה (שניים מהם באופן חמור). בעקבות כך, ובהתאם

למדיניות החקירות של הפצ"ר, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי.

מהממצאים העובדתיים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי והוצגו לפצ"ר, עולה כי לא אותרו תקיפות כאמור שבוצעו על-ידי כוחות צה"ל. לעומת זאת, אותר באמצעים טכנולוגיים בזמן אמת נתיב שיגור של רקטה ששוגרה משטח רצועת עזה, ככל הנראה על-ידי החמאס או הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, ופגעה בצמוד למסגד במועד האמור. לנוכח העובדה כי הפגיעה באנשים בבית הספר נגרמה מירי של ארגוני הטרור הפלסטינים, הורה הפצ"ר על סיום הטיפול באירוע.

5. טענה בדבר מותם של 10 אנשים בתקיפת בית משפחת אבו נג'ם בג'באליה (3 באוגוסט 2014)

בפנייה של ארגון זכויות אדם שהועברה לפרקליטות הצבאית, נטען כי בתאריך 3 באוגוסט 2014, נהרגו שמונה אנשים כתוצאה מתקיפת בית משפחת אבו נג'ם על-ידי צה"ל. בפרסומים אחרים בתקשורת נטען כי בתקיפה נהרגו 10 אנשים, וצוין כי שניים מההרוגים הם פעילי הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני – דניאן מנצור ועבד אל נאצר אלעג'ורי. עוד עלה מהפרסומים כי בתקיפה זו נהרגו חמישה אזרחים (בני משפחת אבו נג'ם) ששהו בבית בו נמצאו שני פעילי הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני האמורים, ובבית הסמוך נהרגו שלוש אזרחיות. בעקבות כך, ובהתאם למדיניות החקירות של הפצ"ר, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי. מהממצאים העובדתיים שנאספו על-ידי המנגנון והוצגו לפצ"ר, עולה כי התקיפה כוונה לעבר דניאן מנצור, מפקד בכיר מאוד בארגון הטרור הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, בדרג המקביל למח"ט, שהיה אחראי על פעילות הארגון בצפון הרצועה והאחראי על כלל תיק המודיעין בארגון, אשר בעת התקיפה שהה בביתו של מוחמד נג'ם. במסגרת הליך תכנון התקיפה, הוערך כי יתכן שישנם אזרחים במבנה, אך

שהיקף הפגיעה בהם לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי המשמעותי הצפוי להיות מושג כתוצאה מהתקיפה. יצוין בהקשר זה כי הוערך שבמבנה ישנה דירת מגורים אחת בלבד, שהיא הדירה בה שהה מנצור. תקיפת המבנה תוכננה לביצוע באמצעות חימוש מדויק ובאופן שיאפשר להשיג את המטרה תוך צמצום הפגיעה במבנים סמוכים. כמו כן, בוצעו בדיקות שונות לשם בחינת היקף הנפגעים הצפוי במבנים סמוכים.

בדיעבד, התברר כי כתוצאה מהתקיפה נהרגו יעד התקיפה, דניאן מנצור, וכן עבד אלנאצר אלעג'ורי, פעיל צבאי בכיר בארגון הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, ונפצעו עמאד אלמצרי, שהוא סגנו של דניאן מנצור, ושני פעילי טרור נוספים (מוחמד אלמצרי מארגון הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני ואאל קאסם מהחמא"ס). כמו כן, נמצא, בהסתמך על הדיווחים הנ"ל כי כתוצאה מהתקיפה נהרגו שמונה אזרחים נוספים – חמישה בבית אבו נג'ים שנתקף, ושלושה בבית סמוך.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הפצ"ר מצא כי הליכי התקיפה עלו בקנה אחד עם הוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. ההחלטה על התקיפה נתקבלה על ידי הגורמים המוסמכים לכך וכוונה נגד יעד חוקי – מפקד בכיר מאוד בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני. התקיפה עלתה בקנה אחד עם עקרון המידתיות, שכן בעת קבלת ההחלטה על התקיפה הוערך כי היקף הנזק האגבי הצפוי לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי שהיה צפוי להתקבל ממנה. כמו כן, התקיפה בוצעה תוך נקיטה באמצעי זהירות שתכליתם צמצום הפגיעה באזרחים, בדגש על אלו ששהו במבנים סמוכים, בין היתר, באמצעות בחירת סוג החימוש וביצוע תצפית בזמן אמת. עוד נמצא כי מתן אזהרה ספציפית טרם התקיפה ליושבי המבנה שבו נכח

יעד התקיפה וליושבי מבנים סמוכים, לא היה מחויב מבחינה משפטית והיה צפוי לסכל את תכלית התקיפה.

על רקע האמור, לא מצא הפצ"ר כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה הפצ"ר על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

7. טענה בדבר מותם של שישה אנשים בתקיפת בית משפחת אלבכרי בעיר עזה (4 באוגוסט 2014)

בפרסומים בתקשורת, וכן בפניות של ארגוני זכויות אדם שהועברו לפרקליטות הצבאית, נטען כי בתאריך 4 באוגוסט 2014, נהרגו חמישה מבני משפחת אל בכרי ואדם נוסף ששהה בביתם, כתוצאה מתקיפת הבית על ידי צה"ל. מחלק מהפרסומים עלה כי שניים מההרוגים – רמדאן אלבכרי ואברהים אל משראהוי – היו פעילים צבאיים בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, וכי ארבעה הרוגים היו אזרחים. בעקבות כך, ובהתאם למדיניות החקירות של הפצ"ר, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי.

מהממצאים העובדתיים שנאספו על-ידי המנגנון והוצגו לפצ"ר, עולה כי התקיפה כוונה לעבר עמאר אלרחים, שהוא מפקד בכיר, בדרג המקביל לסמח"ט, בארגון הטרור הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, ששהה בביתו של רמדאן אלבכרי, פעיל צבאי בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני. במסגרת הליך תכנון התקיפה, הוערך כי יתכן שנמצאים מספר אזרחים במבנה, וכי היקף הפגיעה באזרחים אלו לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי המשמעותי הצפוי להיות מושג כתוצאה מהתקיפה. תקיפת המבנה תוכננה לביצוע באמצעות חימוש מדויק ובאופן שיאפשר להשיג את תכלית התקיפה תוך צמצום הפגיעה במבנים סמוכים.

בדיעבד, כתוצאה מהתקיפה נפצע קשה עמאר אלרחים, שהיה יעד התקיפה, ונהרגו אברהים אל משראהוי, מפקד בכיר בדרג המקביל למג"ד בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, רמדאן אלבכרי, פעיל צבאי בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, וארבעה אזרחים.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבריור המטכ"לי, הפצ"ר מצא כי הליכי התקיפה עלו בקנה אחד עם הוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. ההחלטה על התקיפה נתקבלה על-ידי הגורמים המוסמכים לכך וכוונה נגד יעד חוקי – מפקד בכיר בג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני. התקיפה עלתה בקנה אחד עם עקרון המידתיות, שכן בעת קבלת ההחלטה על התקיפה הוערך כי היקף הנזק האגבי הצפוי לא יהיה מופרז ביחס ליתרון הצבאי שהיה צפוי להתקבל ממנה. כמו כן, התקיפה בוצעה תוך נקיטה באמצעי זהירות שתכליתם צמצום הפגיעה באזרחים, בדגש על אלו שנמצאו במבנים סמוכים, בין היתר, באמצעות בחירת סוג החימוש וביצוע תצפית בזמן אמת. עוד נמצא כי מתן אזהרה ספציפית טרם התקיפה ליושבי המבנה שבו נכח יעד התקיפה וליושבי מבנים סמוכים, לא היה מחויב מבחינה משפטית והיה צפוי לסכל את תכלית התקיפה.

על רקע האמור, לא מצא הפצ"ר כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה הפצ"ר על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

8. טענה בדבר מותם של בני משפחת אבו דחרוג' בכפר אל-זווידה (23 באוגוסט

(2014

בפרסומים בתקשורת, וכן בפניות של ארגוני זכויות אדם שהועברו לפרקליטות הצבאית, עלו טענות כי בתאריך 23 באוגוסט 2014, נהרגו חמישה בני משפחת אבו דחרוג' בכפר אל-זווידה, כתוצאה מתקיפה אווירית של צה"ל. בדוח שפרסם ארגון זכויות אדם, אף צוין כי אחד מההרוגים, האיל אבו דחרוג', הוא פעיל צבאי של ארגון הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני. בעקבות כך, בהתאם למדיניות החקירות של הפצ"ר, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי.

מהממצאים העובדתיים שנאספו על ידי המנגנון והוצגו לפצ"ר, עולה כי במועד האמור, בחצות הלילה בקירוב, הטיל מטוס קרב של צה"ל פצצה שכוונה אל מחסן אמצעי לחימה שהיה בשטח פתוח במרחק של כ- 100 מטרים מהמבנה בו שהתה משפחת אבו דחרוג'. במסגרת ביצוע התקיפה, ננקטו אמצעי זהירות שונים לשם מניעת פגיעה באזרחים, ובהם ליווי התקיפה באמצעות תצפית בזמן אמת, ושימוש בחימוש קטן יחסית ומדויק. עם זאת, במהלך התקיפה, ככל הנראה בשל כשל טכני בלתי-צפוי, סתתה הפצצה מנתיבה המיועד ופגעה בבית משפחת אל-דחרוג'. זמן קצר לאחר מכן שוגרה פצצה נוספת שפגעה במחסן אמצעי הלחימה.

כפי שצוין לעיל, אכן התברר בדיעבד כי אחד מחמשת ההרוגים בבית, האיל אבו דחרוג', הוא פעיל צבאי של ארגון הג'יהאד האיסלאמי הפלסטיני, על אף שכאמור – התקיפה לא כוונה לעברו.

לאחר בחינת הממצאים העובדתיים והחומרים שנאספו על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי, הפצ"ר מצא כי הליכי תקיפת המטרה עלו בקנה אחד עם הוראות הדין הישראלי וכללי המשפט הבין-לאומי. ההחלטה על התקיפה התקבלה על-ידי הגורמים המוסמכים לכך, והתקיפה כוונה נגד מטרה צבאית – מחסן אמל"ח. בעת קבלת ההחלטה על ביצועה לא היה, להערכת הגורמים המבצעיים, צפוי להיגרם כל נזק אגבי לאדם או לרכוש שאינו המטרה הצבאית (ועל כן התקיפה עמדה בדרישות

עקרון המידתיות). כמו כן, התקיפה בוצעה תוך נקיטה באמצעי זהירות שונים שנועדו למנוע פגיעה באזרחים, בין היתר, באמצעות בחירת סוג החימוש, עיתוי התקיפה וביצוע תצפית בזמן אמת על המחסן שהיה היעד לתקיפה. העובדה שבפועל אירע כשל טכני בלתי-צפוי, שהוביל לסטיית ולפגיעה באזרחים וברכוש, היא מצערת, אך אין בה כדי להשליך על חוקיות הפעולה בדיעבד.

על רקע האמור, לא מצא הפצ"ר כי פעילות כוחות צה"ל מעוררת חשד סביר לעבירה פלילית. משכך, הורה על סיום הטיפול באירוע ללא פתיחה בחקירה פלילית וללא נקיטה בצעדים נוספים כלפי מי מהמעורבים.

אירוע שנבחן על-ידי מנגנון הבירור המטכ"לי ואשר הפצ"ר הורה על חקירת

מצ"ח בעניינו

טענה בדבר תקיפת בית ספר של אונר"א בג'באליה, שהביאה למותם של כ-20 בני אדם (30 ביולי 2014)

בדיווחים שהתקבלו בפרקליטות הצבאית, וכן בפניות של ארגוני זכויות אדם, עלו טענות כי במסגרת תקיפת צה"ל בתאריך 30 ביולי 2014, נהרגו כ-20 אנשים ונפצעו עשרות נוספים בבית ספר של אונר"א הממוקם בג'באליה, ששימש כמחסה במועד האירוע. בעקבות כך, ובהתאם למדיניות החקירות של הפצ"ר, הוחלט על העברת המקרה לבחינת מנגנון הבירור המטכ"לי.

הממצאים העובדתיים שנאספו על-ידי המנגנון והוצגו לפצ"ר, העלו יסוד סביר לחשד כי התקיפה בוצעה שלא בהתאם לכללים המחייבים את כוחות צה"ל. משכך, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירוע.

אירועים שהפצ"ר הורה על חקירת מצ"ח בעניינם ללא בחינה של צוות הבירור המטכ"לי

1. טענות בדבר הכאת עצור תושב ח'זאעה (23 ביולי 2014)

בעקבות קבלת פנייה מטעם תושב ח'זאעה, לפיה לאחר מעצרו על-ידי כוחות צה"ל, בין היתר, בהיותו אזוק בידיו ומכוסה עיניים, הוא הוכה על ידי חיילי צה"ל ללא סיבה, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירוע.

2. טענות בדבר הכאת עצור תושב ח'זאעה (23 ביולי 2014)

בעקבות קבלת פנייה מטעם תושב ח'זאעה נוסף, לפיה לאחר מעצרו על-ידי כוחות צה"ל, בהיותו אזוק בידיו ומכוסה עיניים, הוא הוכה על-ידי חיילי צה"ל ללא סיבה, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירוע.

3. טענות בדבר ביזה בדיר אל בלח (במחצית השנייה של יולי 2014)

בעקבות קבלת פנייה מטעם תושב דיר אל-בלח, לפיה חיילי צה"ל בזזו את רכושו, על פי הנטען, בעת שנמלט יחד עם משפחתו מביתו, במהלך המחצית השנייה של חודש יולי, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירוע.

4. טענות בדבר ביזה בחאן יונס (במחצית השנייה של יולי 2014)

בעקבות קבלת פנייה מטעם תושב חאן יונס על כך שחיילי צה"ל בזזו את רכושו, על פי הנטען, בעת שנמלט יחד עם משפחתו מביתו, במהלך המחצית

השנייה של חודש יולי, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירוע.

5. טענות בדבר הכאת עצורים תושבי רפיח (1 באוגוסט 2014)

בעקבות קבלת פנייה מטעם שני תושבי רפיח, לפיה לאחר מעצרים על-ידי כוחות צה"ל, בהיותם אזוקים בידיהם ומכוסים עיניים, הם הוכו על-ידי חיילי צה"ל ללא סיבה, הורה הפצ"ר על פתיחה בחקירת מצ"ח לבירור נסיבות האירועים.

חקירות מצ"ח שהושלמו והפצ"ר קיבל החלטה בעניינן

1. טענות בדבר ביזה בח'זאעה (במחצית השנייה של יולי 2014)

תיק החקירה נסגר לאחר שהמתלונן נמנע מלהגיע למסור את עדותו בפני חוקרי מצ"ח. זאת, על אף שבעקבות פניית בא-כוחו, נמסר לו מכתב המבטיח לו כי לא ייעצר במועד הגעתו למסירת עדות. בנסיבות אלה, בהיעדר ראיות לתמיכה בתלונה ולביסוס חשד לביצוע עבירה מצד חיילי צה"ל, הוחלט על סגירת תיק החקירה.

2. טענות בדבר ביזה בח'זאעה (במחצית השנייה של יולי 2014)

תיק החקירה נסגר לאחר שהמתלונן נמנע מלהגיע למסור את עדותו בפני חוקרי מצ"ח. זאת, על אף שבעקבות פניית בא-כוחו, נמסר לו מכתב המבטיח לו כי לא ייעצר במועד הגעתו למסירת עדות. אימו של המתלונן הגיעה למסור עדות, אך עיקר עדותה היה בגדר "עדות שמועה" בלבד. בנסיבות אלה, בהיעדר ראיות קבילות מספקות לתמיכה בתלונה ולביסוס חשד לביצוע עבירה מצד חיילי צה"ל, הוחלט על סגירת תיק החקירה.

anc15031901

דיווח דו"ח: 03-6080202/3/4

דובר צה"ל – בכל מקום ובכל זמן

נציגות פיקוד הצפון 04-6979329/115 | נציגות פיקוד הדרום 08-9902868/7 | מדור כתבים צבאיים 03-6080214 | תקשורת בין לאומית 02-5485800
נציגות פיקוד המרכז 02-5305027 | נציגות פיקוד העורף 08-9783998 | תחום הסרטה 03-6080536/547 | מטה ענף תקשורת 03-6080233

www.idf.il • twitter.com/idfonline • facebook.com/tzahalonline